

Drumul cânepii

Sândominic este cea mai nordică și mai friguroasă comună din zona Ciucul de Sus.

Din punct de vedere al populației este cea mai mare comună din zonă, dar și cea mai săracă. Deși oamenii sunt harnici și gospodari duc o viață vitregă din cauza pământului neroditor ce înconjoară așezarea. Cu mulți ani în urmă pe locul unde astăzi se află comuna Sândominic exista un lac , care a fost desecat prin execuția lucrărilor de amenajare a trecătorii Tușnad. În acest timp locuitorii comunei trăiau în munți ocupându-se cu creșterea animalelor și cultivarea pământului.

Dintre cereale cultivau mai ales seacă datorită climei nefavorabile care nu permitea cultivarea altor cereale cum ar fi: porumbul, grâul. Printre altele ei cultivau plantele textile necesare confecționării de îmbrăcăminte.

Cânepa era cea mai importantă dintre plantele textile cultivate , deoarece constituia materialul de bază a “stofelor” din care se confecționa îmbrăcămintea și nu numai.

Prelucrarea cânepii era mai degrabă treaba femeilor. Fetele de măritat moșteneau de la părinți 100 mp teren pentru cultivarea cânepii și toate uneltele necesare prelucrării: război de țesut, urzoi, bobine, fus, pieptene, hecelă și meliță. Aceste piese făcute din lemn se găseau în toate gospodăriile din comună (în șură sau în podul casei). Războiul de țesut se regăsește și în zilele noastre și servește la țesutul fețelor de masă, ștergarelor, prosoapelor și a altor articole ce astăzi încă intră în zestrea fetelor. Țesutul cânepii a rămas de domeniul trecutului.

De la cultivarea și până la țesutul cânepii era nevoie de multă muncă și timp.

Sămânța de cânepă se semăna în luna mai pe un teren întins, care a fost pregătit încă din toamnă: arat și fertilizat cu îngrășăminte naturale (gunoi de pasăre de curte). După semănat se grăpa cu o grapă de forma dreptunghiulară de 1,5 mp cu patru rânduri de dinți. La șezătoare organizată în acest timp fetele trebuia să sară cât mai sus pentru ca și cânepa să crească cât mai înalt.

În luna iulie răsăreau două feluri de cânepă: una cu flori și una cu semințe. Diferența dintre acestea este: cânepa cu flori este mai scundă ca cea cu semințe și cu tulpină mai subțire. Cânepa cu flori se smulgea din pământ mai devreme, cea cu semințe doar în septembrie.

Cânepa cu flori se strângea în perioada 25-26 iulie, când deja era coaptă, avea culoarea galbenă și florile se scuturau. Cânepa cu flori se alegea fir cu fir dintre cânepa cu semințe și se plesnea de pământ pentru a scutura pământul lipit de rădăcină. Se smulgea din pământ fir cu fir și nu se secera pentru a nu fi pierdere la fire. Se strângeau câte șase palme de cânepă, care se legau în snopuri, după care se legau câte 5-6 snopuri la un loc și femeile duceau acasă pe spate aceste legături.

De acasă cânepa se transporta cu căruța la lacurile amenajate pentru înmuiat (topit) și spălat. Astfel de lacuri existau în două locuri diferite a comunei, în “Bános” și “Telek”. Lacurile erau împărțite între gospodari (cine era om înstărit avea bineînțeles loc mai mare în lac pentru topit cânepa). Înainte ca cânepa să fie înmuiată lacul se curăța, femeile scoteau nămolul din lac cu sapa, apoi își ridicau fustele, rămânând în poale, intrau în lac și așezau cânepa în apă. La sfârșit puneau deasupra cânepii scânduri și apăseau cu pietre ca apa să acopere cânepa.

Cânepa se ținea în loc 2-3 săptămâni, între timp femeile mai ieșeau la lac să verifice, dacă nu a fost furată cânepa sau pietrele de pe scândura care apăsa cânepa. Dacă cânepa nu era apăsată cum trebuia, ieșea la suprafața apei și nu se înmuia.

După 2-3 săptămâni verificau cânepa dacă s-a înmuiat bine. Scoteau din apă o palmă de cânepă o uscau la soare, după care o tocau cu melița. Cânepa se pune sub brațul meliței și se lovea. Dacă era bine înmuiat atunci cădea pleava și rămânea doar firul de cânepă. În cazul când cânepa nu era înmuiat bine se mai lăsa o săptămână în lac, după care o scoteau o spălau bine și o duceau acasă cu căruța.

Cânepa era pusă pe garduri la uscat apoi se lega și se pune în cuptor să se usuce mai bine.

Ziua următoare se apucau femeile să prelucreze cânepa cu melița și cu dărăcitorul apoi se pieptăna până când firul devenea mătăsos și se strângea în fuioare. Resturile rămase în urma prelucrării constituiau câlții.

Toarcerea cânepii se făcea în jurul lunii noiembrie în “carnavalul verde” deoarece în timpul verii și toamna se lucra pe câmp.

Pentru a toarce cânepa femeile și fetele se strângeau în timpul săptămânii în afara zilelor de sâmbătă, când făceau dantelă și duminică când nu se lucra fiind zi de sărbătoare.

Fetele închiriau o casă unde se adunau cu flăcăii și țineau șezătoare. Ele aduceau de acasă scaunele pe care stăteau, și furca de tors. Era rușine ca o fată să aducă câlți la șezătoare însemnând că mama fetei nu are încredere în fica ei. La fata care era gură-cască flăcăii îi furau câlții de pe furcă. Flăcăii făceau din câlți două curci, pe care-i boteza. Una din curci avea nume de fată, cealaltă numă de băiat. Se așezau curcile față-n față și li se dădea foc. Dacă în timpul arderii cădeau una peste alta atunci fata și băiatul se potriveau. În unele cazuri când fetei nu-i plăcea băiatul cu care au potrivit-o, fata nu aștepta să ardă curcile, mergea și dădea la o parte câlții. Dacă fata scăpa fusul, flăcăul îl fura și îl înapoia doar contra unui sărut.

Astfel șezătoarele erau locuri de întâlnire a tinerilor unde se juca, se cânta și se lucra. În luna ianuarie fetele trebuiau să termine de tors cânepa. Cânepa toarsă se făcea scule cu ajutorul unui rășchitor de lemn, după care urma opărârea ei. Se strângea cenușa de fag, care se așeza în ciubăr (vas mare din lemn) peste care se turna apă clocotită. Din cenușă și apa fierbinte rezulta leșia în care se băga cânepa după care o scoteau și o puneau într-o cadă (de lemn cu un orificiu la fund) să se scurgă leșia. Ziua următoare femeile spălau firele în pârâu. Opărârea firelor cu leșie s-a repetat toată ziua. A doua zi în ciubăr lângă firele de cânepă se așezau și lenjeriile și se opăreau împreună.

După opărâre a venit vremea spălării ocazie cu care se organiza clacă. Se chemau 10-12 femei din vecini. Bărbații în prealabil curățau pârâul și făceau loc pentru spălat. Femeile clăteau cânepa și lenjeriile. Bărbații ajutau nevestele să stoarcă apa din haine și cânepă apoi le duceau acasă. Urma ca firele să se usuce, după care femeile puneau firele pe vârtelniță și făceau gheme. Apoi firele se întindeau pe urzoi pentru a putea fi întinse pe războiul de țesut pe o lățime dorită.

Țeserea cânepii începea în februarie-martie. Firele de cânepă erau amestecate cu fire de lână și se făceau lenjerii de pat, cămăși, ștergare. Dacă mai adăugau și câte un fir de ață roșie cumpărat de la negustori, țeseau și modele pe ștergare. Astfel de ștergare se țes și în zilele noastre. Din câlții cânepii se țeseau izmene pentru bărbați, care se numeau “izmene de fag” pentru că erau așa de tari încât după spălare stăteau și singure în poziție verticală. Astfel de izmene purtau doar bărbații și flăcăii din familii sărace. Meșteșugarii purtau pantaloni negri din lână, iar bogătașii purtau pantaloni albi din lână. Din câlți se țeseau și saci și cuverturi.

Deci cânepa cu flori era folosită în întregime. Cânepa cu semințe lăsată până în septembrie pe tarla , se smulgea din pământ, se lega snopuri. Se legau snopurile și le agățau cu capul în jos să se usuce mai ușor. Femeile treierau cânepa cu semințe. Treieratul era o muncă grea pentru trei femei, care lucrau una lângă alta cu mare atenție și repede. Pentru a sufla pleava dintre semințe deschideau ușa șurii făcând curent de aer. Semințele erau puse în saci și anul următor semănat. Firele de cânepă cu semințe rămase după treierat se prelucra în mod asemănător ca și firele de cânepă cu flori. Aceste fire erau mai groase și culoarea firelor era mai verzuie.

Toate lucrările cu cânepa se terminau în ajunul Paștelui. Până în aprilie se prelucra cânepa, căci atunci venea primăvara și începeau muncile agricole (se puneau cartofii, se tundeau oile).

Viața mergea mai departe, lucrurile se relatau de la început....

Lucrare scrisă după spusele
mai multor bătrâni din
comuna Sîndominic, județul
Harghita.